

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการพื้นที่สีเขียว
ในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

พัทยา คลังวิเชียร

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
เมษายน 2554

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการพื้นที่สีเขียว
ในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

พัทยา คลังวิเชียร

การค้นคว้าแบบอิสระนี้เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
เมษายน 2554

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการพื้นที่สีเขียวในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้
จังหวัดเชียงใหม่

พัทยา คลังวิเชียร

การค้นคว้าแบบอิสระนี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

.....ประธานกรรมการ

รองศาสตราจารย์ ประหยัด ปานดี

.....กรรมการ

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.มนัส สุวรรณ

.....กรรมการ

นายประหยัด อนันต์ประดิษฐ์

.....

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.มนัส สุวรรณ

25 เมษายน 2554

© ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าแบบอิสระเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการพื้นที่สีเขียวในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่สำเร็จลงได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากบุคคลหลายท่านดังนี้ ขอขอบพระคุณศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.มนัส สุวรรณ ประธานคณะกรรมการ รองศาสตราจารย์ ประหยัด ปานดี และ คุณประหยัด อนันต์ประดิษฐ์ คณะอาจารย์ที่ปรึกษาที่กรุณาเป็นกรรมการสอบและให้ความช่วยเหลือ ตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ของการค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้จนถูกต้องสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณคณาจารย์คณะบัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ให้แก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณท่านนายกเทศมนตรีและคณะผู้บริหารเทศบาลเมืองแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ผู้นำชุมชน คณะกรรมการชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุข กลุ่มสตรี แม่บ้าน เยาวชน และประชาชนในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา

ขอขอบคุณศิริานูช สุวรรณ คุณศุภัทรา ผลเพิ่ม และเพื่อนๆ สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ทุกคนที่คอยสนับสนุน และช่วยเหลือทั้งยามทุกข์และยามสุข ด้วยดีตลอดมา

สุดท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณ สำหรับบิดา มารดา และน้องชายที่ได้สนับสนุนทุนการศึกษาและให้กำลังใจในการศึกษาเล่าเรียน ทำให้ผู้วิจัยเข้มแข็ง อดทน และพยายามต่อสู้ฝ่าฟันอุปสรรคจนงานวิจัยฉบับนี้ประสบความสำเร็จ

พัทยา คลังวิเชียร

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการพื้นที่สีเขียว
ในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

ผู้เขียน

นางสาวพัทยา คลังวิเชียร

ปริญญา

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม)

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.มนัส สุวรรณ

บทคัดย่อ

242679

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาความรู้ ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับพื้นที่สีเขียวในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ (2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความต้องการในการมีส่วนร่วมกับการมีส่วนร่วมจริงในปัจจุบันเกี่ยวกับการจัดการพื้นที่สีเขียวของสมาชิกในครัวเรือน ในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ และ (3) เพื่อศึกษาหาแนวทางหรือมาตรการร่วมกันระหว่างเทศบาลกับประชาชน ในการจัดการพื้นที่สีเขียวในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ อย่างเป็นรูปธรรม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามผ่านแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยสถิติเชิงพรรณนา เพื่อประกอบการประเมินข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลแบบมีส่วนร่วม จากกลุ่มตัวอย่าง 382 ครัวเรือน

ผลการศึกษาพบว่า

1. ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นที่สีเขียวอยู่ในระดับดีมาก
2. ความต้องการในการมีส่วนร่วมและการมีส่วนร่วมจริงของประชาชนในการจัดการพื้นที่สีเขียวในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อเปรียบเทียบความต้องการในการมีส่วนร่วมและการมีส่วนร่วมจริงของประชาชนในการจัดการพื้นที่สีเขียวในภาพรวมความต้องการในการมีส่วนร่วมของประชาชน อยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ

1.05 และการมีส่วนร่วมจริงของประชาชน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.75 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.27

3. แนวทางและมาตรการร่วมกันในการจัดการพื้นที่สีเขียวในชุมชนสามารถสรุปได้ดังนี้ (1) ควรส่งเสริมความรู้ความเข้าใจให้แก่ประชาชนในชุมชน เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการพื้นที่สีเขียว โดยการจัดกิจกรรมต่างๆ ภายในชุมชนซึ่งเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับสิ่งแวดล้อมในชุมชน ยกตัวอย่างเช่น สร้างกระแสนการปลูกต้นไม้โดยการส่งเสริมการปลูกต้นไม้ในวันสำคัญต่างๆ ให้มากขึ้น รวมถึงร่วมกันดูแลรักษาต้นไม้ที่ปลูกไปแล้วด้วย ไม่ใช้ปลูกอย่างเดียว จะต้องมีการติดตามประเมินผลด้วยว่าต้นไม้ยังอยู่หรือไม่ และมีการบำรุงรักษาจัดการอย่างไร โดยอาจจะจัดกิจกรรมให้เด็กๆ ในชุมชนช่วยกันดูแลรักษาต้นไม้ในชุมชนของตัวเองก็ได้ (2) การเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้กับชุมชน ควรปลูกต้นไม้เพิ่มบริเวณที่ว่างต่างๆ ภายในชุมชน อาจเป็นต้นไม้ที่สามารถนำดอก ผล หรือส่วนต่างๆ ของต้นไม้ไปใช้ประโยชน์ได้ด้วยก็ได้ และประชาชนส่วนใหญ่ต้องการสร้างเส้นทางจักรยานควบคู่ไปกับเส้นทางสีเขียวในชุมชน เพื่อส่งเสริมให้คนในชุมชนหันมาใช้เส้นทางจักรยาน และเป็นการอนุรักษ์พื้นที่สีเขียวในชุมชนในอีกรูปแบบหนึ่งร่วมกัน

Independent Study Title	The People Participation on the Green Area Management in Meajo Municipality, Chiang Mai Province
Author	Ms. Pattaya Klangvichien
Degree	Master of Arts (Man and Environment Management)
Independent Study Advisor	Professor Emeritus Dr. Manat Suwan

ABSTRACT

242679

The purposes of this study were to 1) study the knowledge and understanding regarding the Green Area of people live in Mae Jo Municipal, Chiang Mai Province 2) to study the comparison between the need to participate with the current actual role of participation about the management of Green Area of household members and 3) to study to find the mutual approach or method form between Mae Jo Municipal and people live in Mae Jo Municipal Are to manage the Green Area in Mae Jo Municipal, Chiang Mai Province.

The research method was consisted of questionnaire, formal and informal interviewing forms. Field data collected through questionnaire and interview the sample of 382 households and analyze the data by means of descriptive statistics.

The study found:

1) People in Mae Jo Municipal Area, Chiang Mai Province has knowledge and understanding the Green Area management very well.

2) The comparison between the need to participate with the current actual role of participation about the management of Green Area of household members, the need to participate found in high level unite the mean of 3.66, standard deviation was 1.05 and the current actual role of participation overall found unite the mean of 2.75, standard deviation was 1.27.

3) The mutual approach or method form between Mae Jo Municipal and people live in Mae Jo Municipal Are to manage the Green Area in Mae Jo Municipal, Chiang Mai Province. The study could be summarized as follows: (1) should support the knowledge and understanding to the people in the community to crate the need in participate for Green Area management in the Municipal by launch the varieties of activity in the community to create the relationship between the Municipal and people live in the municipal to think about the environment within the community for example lead to people to painting tree in every important day as well as sharing the care of tree after painted by pour water everyday also evaluate the consequences that how the tree grown. Children could be part of the activities to take care of tree around the community. (2) Green Area could be manage by growing more trees within the empty or useless area in the community with suggested to plant the fruit tree or tree that useful to the household also create a bicycle path along the green roads in community, encourage people to use the bicycle path and to preserve the green area within the community.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญ	๗
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
สารบัญแผนภูมิ	ฏ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 คำถามการวิจัย	5
1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	5
1.4 นิยามศัพท์	6
1.5 ขอบเขตการศึกษา	6
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน	8
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับพื้นที่สีเขียว	11
2.3 แนวคิดการจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง	16
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับผังเมือง	23
2.5 งานวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	29
2.6 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	33
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
3.1 ขอบเขตการศึกษา	34

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.2 ระเบียบวิธีการวิจัย	35
3.2.1 ข้อมูลและแหล่งข้อมูล	35
3.2.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	36
3.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	37
3.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	38
3.2.5 การการตรวจสอบข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	39
บทที่ 4 ผลการศึกษา	
4.1 สภาพและลักษณะของพื้นที่	41
4.2 สภาพและลักษณะสังคม เศรษฐกิจ	45
4.3 ผลการศึกษา	46
4.3.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	46
4.3.2 ระดับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นที่สีเขียว	54
ในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่	
4.3.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการพื้นที่สีเขียว	60
ในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่	
4.3.4 แนวทางหรือมาตรการร่วมกันระหว่างเทศบาลกับประชาชน	65
ในการจัดการพื้นที่สีเขียวในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่	
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการวิจัย	67
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	69
5.3 ข้อเสนอแนะ	70
บรรณานุกรม	71
ภาคผนวก	74
ประวัติผู้เขียน	83

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	สัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา	37
2	แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	48
3	แสดงจำนวนและร้อยละจำแนกตามแบบสอบถามความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นที่สีเขียวในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่	54
4	แสดงจำนวนและร้อยละจำแนกตามระดับคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นที่สีเขียวในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่	59
5	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจำแนกตามความต้องการในการมีส่วนร่วม และการมีส่วนร่วมจริงของประชาชนในการจัดการพื้นที่สีเขียวในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่	60

สารบัญภาพ

รูป		หน้า
1	แสดงแผนที่ทางภูมิศาสตร์เทศบาลเมืองแม่โจ้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่	43
2	แสดงแผนที่เทศบาลเมืองแม่โจ้ (ตำบลหนองหาร) อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่	44

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิ

หน้า

1 กรอบแนวคิดสำหรับการศึกษา

33